

Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
Bhar.I.488/2022/16.

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2022. november 29. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A jelentős vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. május 5. napján meghozott 1.Bf.59/2022/12. számú ítéletét a másodfellebbezéssel érintett III. r. és IV. r. vádlottak tekintetében megváltoztatja.

III. r. vádlott esetében a pénzbüntetés napi tételeinek számát 300 (háromszáz) napra, az egy napi tétel összegét 1 500 (egyezer-ötszáz) forintra, így a végösszeget 450 000 (négy százötvenezer) forintra enyhíti.

Az így kiszabott 450 000 (négy százötvenezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetés esetén 300 (háromszáz) nap fogház fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A lefoglalt okiratok elkobzására vonatkozó rendelkezést mellőzi és megállapítja, hogy azok a bűnügyi iratok részét képezik.

Egyéb részekben a másodfokú ítéletet a jogorvoslattal érintett vádlottakra nézve helyben hagyja.

I n d o k o l á s

[1] A Nyíregyházi Járásbíróság a több más vádlottal szemben is meghozott, 2021. december 9. napján kelt 14.B.196/2021/29. számú ítéletével a harmadfokú eljárásban érintett III. r. vádlottat a bűnsegédként, nagyobb vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont] és a hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §), valamint IV. r. vádlottat a bűnsegédként, jelentős vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és a hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt emelt vád alól felmentette. A nyomozás során lefoglalt okiratok lefoglalását megszüntette, és kiadásukat rendelte el az érintett részére. Megállapította, hogy e vádlottakkal kapcsolatos bűnügyi költséget az állam viseli.

[2] Az ügyészség a felmentett két vádlott terhére, a vád szerint a bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] A másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a nyilvános ülésen 2022. május 5. napján meghozott 1.Bf.59/2022/12. számú ítéletében megváltoztatva e részben is az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát, III. r. vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont] és 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért halmazati büntetésül 400 napi tétel, 2500 Ft napi összegű, 1 000 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre és 2 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte. IV. r. vádlottat pedig bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] és 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt halmazati büntetésül 1 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre, 1 év közügyektől eltiltásra és 2 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a IV. r. vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. E két vádlottat is érintően az eljárás során lefoglalt és a nyomozási iratok részét képező okiratokat elkobozta és rendelkezett részben egyetemleges, részben külön kötelezés mellett a bűnügyi költség viseléséről

[4] A másodfokú bíróság ítélete ellen – joghatályosan és a harmadfokú felülbírálatot eredményezően – III. r. és IV. r. vádlottak, valamint védőjük jelentett be fellebbezést a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében. A többi, marasztalt vádlott tekintetében az ítélet másodfokon jogerőre emelkedett.

III. r. vádlott védelmében eljáró védő a jogorvoslat indokolásában kifejtette, hogy téves volt a másodfokú bíróság tényállásmódosítása, különösen a vádlotti tudattartalmat érintően, mely nem felel meg a valósághűség törvény által megkívánt elvének. Az elsőfokú bíróság törvényesen döntött a felmentésről, ezért a másodfokú ítélet megváltoztatása és a vádlottak felmentése indokolt (15. számú harmadfokú bírósági irat).

IV. r. vádlott új, vezető védője a harmadfokú eljárásban szintén részletesen indokolta írásban a perorvoslatot. Érvei szerint a másodfokú bíróság a perjogi szabályok megsértésével változtatta meg a járásbíróság által megállapított tényállást és tévesen vont következtetést a vádlott bűnösségére. Elsődlegesen a vádlott felmentését, másodsorban a büntetés enyhítését, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését kérte (8. és 13. számú harmadfokú irat).

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.393/2020/8. számú észrevételében a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartva a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta III. r. és IV. r. vádlottak vonatkozásában.

[6] Az ítéltábla az ügyészségi jogorvoslatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 620. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen bírálta el, amelyen az ügyész az észrevételében írtakat, míg a védők a felmentést célzó fellebbezésüket fenntartották. A harmadfokú bíróság előtt megjelent IV. r. vádlott az utolsó szó jogán előadta, hogy nem érzi magát felelősnek, munkáját legjobb tudomása szerint végezte.

[7] A védelmi másodfellebbezés III. r. vádlott esetében és a büntetés enyhítésére irányulóan alapos, egyéb részekben alaptalan.

[8] A harmadfokon eljáró ítéltáblának elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy megnyílt-e a harmadfokú felülbírálat lehetősége vagy sem. A Be. 615. § (1) bekezdése az első- és másodfokú bíróság ellentétes döntését kívánja meg a joghatályos másodperorvoslathoz. E törvényhely (2) bekezdés a) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlottat ítél el, akit az elsőfokú bíróság felmentett. Az ügyben ez az eljárásjogi helyzet: a döntés ellentétes, a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt III. r. és IV. r. vádlottakat érintően.

[9] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpont alapján felülbírálta a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, és azon rendelkezését, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntésével összefüggő felülbírálata eredményezett, valamint a b) pont értelmében az elsőfokú és másodfokú eljárást arra tekintet nélkül, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Emellett a Be. 618. § (2) bekezdése alapján hivatalból revízió alá estek az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező rendelkezések.

[10] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy feltétlen, hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés nem történt sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú eljárásban.

[11] Ami a ténybeli felülbírálatot illeti. A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.

[12] Az ítéltábla megállapította, hogy az a tényállás, melyen a változtatást követően a másodfokú bíróság – a két érintett vádlott elítélését eredményező – határozata alapul, döntően megalapozott és csak annyiban pontatlan, hogy a törvényszék a [35] bekezdésben a 20. oldal 3. pontjában, a [47] bekezdésben a 27. oldal 3. pontjában és a [48] bekezdésben a 28. oldal 2. pontjában azt rögzítette, hogy III. r. és IV. r. vádlottak okozták a vagyoni hátrányt. Mindez ellentétes a tényállás más részeivel, mert a másodfokú bíróság egyértelműen a segítő közreműködést és nem az I. r. terhelt által kifejtett, tettesi eredmény okozást róta a vádlottak terhére [Be. 592. § (2) bekezdés c) pont].

[13] Az ítéltábla ezért a tényállást a fenti részben annyiban helyesbíti a Be. 619. § (3) bekezdése alapján, hogy III. r. és IV. r. vádlottak a tényállásban írt vagyoni hátrány bekövetkeztében szándékosan közreműködtek.

[14] A másodfokú bíróság az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján a perjogi szabályoknak megfelelően változtatta meg III. r. és IV. r. vádlottak esetében a tényállást.

[15] A megalapozatlanság észlelését és kiküszöbölésének formáját érintő indokolás továbbá helyesbítést és kiegészítést igényel a következők szerint. A megalapozatlanság oka a tényállás hiányossága, valamint helytelen ténybeli következtetés és ebből eredő részbeni iratellenesség [Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pont].

[16] A megalapozatlanságot a törvény pozitív formában nem határozza meg, arra a megalapozatlansági okok nemlétéből lehet következtetni. Ettől függetlenül pozitív oldalról is rögzíthető, hogy a tényállás rendszerint akkor megalapozott, ha a bíróság a vádlott által vád tárgyává tett múltbeli eseményeket a törvényesen lefolytatott bizonyítást követően a vád keretei között, a bizonyítékoknak a logika törvényei szerinti értékelését követően valósághűen, teljeskörűen, hiánymentesen állapítja meg, azaz: megalapozatlansági okban nem szenved. Ez vonatkozik az ún. külső, a külvilágban megnyilvánuló, objektív, valamint az elkövetőnek a cselekményhez fűződő érzelmi-akaratú viszonyát tükröző belső, ún. tudati tényekre is, melynek a felülbírált ügyben a csalárd szándék fennállása tekintetében különös jelentősége van. A terhelt tudatára vont következtetés ténybeli (BH2021. 4).

[17] A másodfokú bíróság azt helyesen észlelte, hogy az elsőfokú ítélet jelentős terjedelemben hiányos és a III-IV. r. vádlottak cselekményét illetően helytelen ténybeli következtetésen alapszik, mely iratellenességet is okozott. A felderítetlenségre azonban tévesen hivatkozott, mert e ténybeli hiba elsődlegesen bizonyítási hiányosságból fakad és elhárítása bizonyítást igényel. Ez viszont nem rögzíthető. A fő megalapozatlansági ok a helytelen ténybeli következtetés volt, és ezt kifogástalanul ismerte fel a törvényszék.

[18] A [30] bekezdés annyiban korrigálandó, hogy a Be. nem csak a vádlott javára, hanem terhére is megengedi a ténybeli nagyreformációt (az eltérő tényállás megállapítását) az 593. § (1) bekezdés c) pontja szerint, akár bizonyítás nélkül, az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján is. A Be. 593. § (1) bekezdés b) pontjának felhívása téves, mert az ellentétes eljárási megoldást szabályoz és ellentmond a másodfokú bíróság döntésének is, hiszen nem a vádlott javára, hanem a terhére történt az eltérő tényállás megállapítása, mely azért minősül a III-IV. r. vádlottaknál nagyreformációnak, mert az ügyet megfordította és alapot adott a büntetőjogi felelősség megállapítására.

[19] Az indokolás kiegészítésével és helyesbítésével a tényállás megváltoztatása és az eltérő tényállás megállapítása perrendszerű és érdemi részeiben nagy mélységben és részletességgel megindokolt, melyben foglaltakkal az ítéltábla egyetértett. A másodfokú bíróság szabályosan alkalmazta a részletezett jogintézményt, mely nem jelenti a tiltott felülmérlegelést. Az kétségtelen, hogy az eltérő tényállás megállapítása egyben a bizonyítékok elsőfokú bíróságétól eltérő értékelését is jelenti, ez viszont a tényállás megalapozatlansága esetén megengedett.

[20] Az elsőfokú ítélet indokolása valóban „sommás”, azaz igen tömör és hiányos is volt. A harmadfokú bíróság ugyanakkor mellőzi a másodfokú határozat indokolásából a több helyen megjelenő és a járásbíróság eljárását kritikával illető „nagyvonalú” kifejezést. Az elsőfokú bíróság eljárása a másodfellebbezéssel érintett vádlottaknál valóban alappal kifogásolható, a ténymegállapítási tevékenységre azonban az idézett jelzővel utalni nem lehet s félreérthető is, mert jelezhet pozitív értéket is, mely nem mondható el, hiszen az ellentétes döntés volt a törvényes.

[21] A védelmi fellebbezésekre megjegyzi a harmadfokú bíróság, hogy eljárásában a vádlottak felmentésére eljárásjogi okból sem volt lehetőség, mert esetleges megalapozatlanságnál eltérő tényállást kellett volna megállapítani, melyre a Be. 619. § (3)

bekezdése a harmadfokú eljárásban nem ad lehetőséget, ilyen esetben a Be. 625. § alapján a nem orvosolható tényhiba hatályon kívül helyezéshez vezet. A felülbírált ügyben azonban a másodfokú bíróság határozatához vezető tényállás teljes mértékben megalapozottá vált a harmadfokú helyesbítés folytán.

[22] A másodfokú bíróság az eltérő tényállás megállapítását követően törvényesen vont következtetést III. r. és V. r. vádlottak bűnösségére és cselekményeik minősítése is megfelel az anyagi jognak.

[23] Mindkét vádlott szándékosan nyújtott segítséget I. r. terheltnek a tettesi alapcselekmény elkövetéséhez. A bűnösséget megalapozó tudattartalmuk egyértelműen megállapítható. Beosztásuk, a szervezetben elfoglalt pozíciójuk és tapasztalatuk miatt nem hivatkozhatnak alappal arra, hogy nem ismerték a fenntartó szervezet működését, az állami támogatást és annak módját, valamint a tényállásban írt gondozási tevékenységgel kapcsolatos visszaéléseket.

[24] A költségvetést károsító cselekménynél a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerinti ún. első alapesetet III. r. vádlottnál a nagyobb vagyoni hátrányhoz fűződő üzletszerű elkövetéshez nyújtott segítség minősíti súlyosabban a Btk. 396. § (3) bekezdés b) pont 2. fordulata szerint, ... pedig a jelentős vagyoni hátrányhoz kapcsolódóan szintén az üzletszerűség a Btk. 396. § (4) bekezdés b) pont 2. fordulata alapján. A másodfokú bíróság indokolása a költségvetési csalásra nézve helyes és orvosolta az elsőfokú indokolás olyan hibáit is, mint a folytatólagos törvényi egységre utalás. A vádlottak terhére a törvénynek megfelelően állapította meg a közbizalmat sértő bűncselekményeket is és kifogástalanul rögzítette, hogy a három jogviszony folytán három rendbeli a hamis magánokirat felhasználása, melyet folytatólagosan és bűnszegédként követtek el.

[25] A törvényszék a [95] bekezdésben a III-IV. r. vádlottak tekintetében a büntetés kiszabása során irányadó szempontokat feltárta és azoknak megfelelő nyomatékot tulajdonítva IV. r. vádlottal szemben a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetés kiszabási elveknek megfelelő, tetтарыыos büntetést szabott ki, melynek lényeges enyhítésére nem kerülhetett sor. A védő által felvetettekkel szemben a szabadságvesztés végrehajtása nem függeszthető fel próbaidőre, mert a próbaidő alatti elkövetés folytán azt a Btk. 86. § (1) bekezdés c) pontjának 2. fordulata kizárja. Más büntetési nem pedig szóba sem jöhetett. A [105] bekezdés annyiban kiegészítendő és helyesbítendő, hogy a Btk. 82. § (1) bekezdés és (2) bekezdés c) pont alapján, egyfokú leszállással volt kiszabható az 1 éves tartamú börtönben végrehajtandó szabadságvesztés.

[26] III. r. vádlottnál a másodfokú bíróság a büntetés enyhítésével szabta ki a büntetést, konkrétan a Btk. 82. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont és (3) bekezdés alapján. E törvényi rendelkezések teremtették meg a pénzbüntetés alkalmazásának alapját. A büntetés mértéke azonban eltűzött, a napi tételszámot és az egy napi tétel összegét illetően is, melyet az ítéltábla a rendelkező részben írtak szerint mérsékelt. Megjegyzendő e körben, hogy az eljárásban megfelelően fel sem tárták e vádlott jövedelmi-vagyoni viszonyait, de a rendelkezésre álló adatok alapján is megállapítható volt az enyhítés indokoltsága. A vagyoni jellegű joghátrány alkalmazásakor egyébként, ha az elsőfokú bíróság elmulasztotta, a másodfokú bíróságnak akár bizonyítás felvételével kell tisztázni a fenti körűműényeket, mely

elmaradt, azonban az ítéltábla nem látta azt feltétlen szükségesnek, mert ezen esetben az ítéletet e vádlottra hatályon kívül kellett volna helyezni. Az pedig feltétlen elkerülendő volt. Továbbá az ítéltábla mellőzi a másodfokú határozat [104] bekezdéséből a kiszabott pénzbüntetés tekintetében a részletfizetés engedélyezésére utalást, mert a törvényszék valójában nem rendelkezett arról, és a részletekben való megfizetés nem is volt indokolt.

[27] Mindkét érintett vádlottnál a foglalkozástól eltiltás és a IV. r. vádlott vonatkozásában a közügyektől eltiltás törvényes.

[28] A másodfokú ítélet számos rendelkezésénél másodfokon beállt a részjogerő. Az elkobzott iratok tekintetében azonban a felülbírálati lehetőség megnyílt harmadfokon. A másodfokú bíróság az iratok részét képező bizonyítékokat a Btk.72. § (1) bekezdés b) pontja alapján, mint a bűncselekmény elkövetése útján létrejött dolgokat elkobzás alá vonta. A valótlán tartalmú okiratok egy része valóban bűncselekmény által jött létre, azonban a peranyaghoz tartozó és bizonyítéknak minősülő dolgok elkobzása téves, helyesen azt kell megállapítani, hogy a bűnügyi iratok részét képezik.

[29] A kifejtettekre tekintettel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 623. § alkalmazásával helybenhagyta a másodfellebbezéssel érintett III. r. és IV. r. vádlottakra nézve.

Debrecen, 2022. november 29.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró, Dr. Diószegi Attila sk.bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.59/2022/12. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.I.448/2022/16. számú ítéletében írt változtatással III. r. és IV. r. vádlottak vonatkozásában 2022. november 29. napján jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2022. november 29.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke